

*В.Г. Приходько – ад'юнкт кафедри цивільного права та процесу
Харківського національного університету внутрішніх справ;
науковий керівник – канд. юрид. наук, доц.,
начальник кафедри цивільного права та процесу
Кіровоградського юридичного інституту ХНУВС В.А. Кройтор*

РОЛЬ ПРИВАТНИХ ДЕТЕКТИВНИХ АГЕНТСТВ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Якщо вести розмову про права людини, то їх історія починається з історії виникнення людства. Адже весь час люди відстоювали справедливість, боролися з авторитарними правителями за свободу та кращі умови життя.

Права людини – це цінності, які розділяють та приймають всі країни світу. В їх основі знаходиться уявлення про те, що всі мають однакову людську гідність і ніхто не може піддаватися дискримінації за ознаками статі, кольору шкіри, етнічної приналежності, релігії, статевої орієнтації чи інших ознак.

Права людини визначають, які зобов'язання влада має відносно людей. Сутність концепції прав людини полягає в бажанні захистити людську гідність. Основний механізм прав людини полягає в тому, що влада не повинна здійснювати свої повноваження на власний розсуд, безвідповідально, а повинна діяти в інтересах громадян країни.

Права людини закріплені в Конституції України та інших нормативно-правових актах, як національних так і міжнародних. Швидкі темпи входження України до когорти країн з ринковою економікою зумовили закріплення рівності всіх форм власності замість колишнього пріоритету державної форми власності над іншими. Тому необхідно визнати той факт, що наявність державного та недержавного сектора економіки вимагає різноманітних видів організації правоохоронних органів, на які, зокрема, також покладено обов'язок по захисту прав людини.

Цивілізовані країни світу все більше орієнтуються не лише на традиційні поліцейські органи, а й на приватні детективні та охоронні служби, існування і діяльність яких дозволяє державним правоохоронним органам зосередити максимально свої зусилля і матеріально-технічні ресурси на виявленні і розкритті тяжких видів злочинів, кількість яких останнім часом збільшується. Саме профілактика та розкриття злочинів є одним із основних завдань цих органів.

Крім того, зростання необхідності і можливості підключення приватного сектора до проблем правоохорони в економічній сфері пояснюється іноді недостатньою підготовкою та досвідом співробітників правоохоронних органів вирішувати деякі специфічні завдання у цій галузі на належному професійному рівні. На користь існування недержавних правоохоронних організацій говорить і той факт, що вони здатні у низці випадків більш гнучко, чітко та швидко реагувати на мінливі оперативні обставини, зокрема в сфері захисту прав людини.

У нашій країні недержавні правоохоронні структури, здебільшого, займаються лише охоронною діяльністю, на яку вони зобов'язані отримувати відповідні ліцензії, але, разом з охоронними, вони надають й інші види послуг, які не потребують отримання ліцензії, зокрема послуги щодо розшуку осіб, майна тощо.

Діяльність даних структур практично не врегульована, тому подальший розвиток цих видів діяльності є достатньо сумнівним без чіткого законодавчого врегулювання, хоча б на тому рівні, як це зроблено в інших країнах, наприклад, в Росії.

Приватна розшукова діяльність за кордоном давно зайняла відведене їй місце в системі забезпечення безпеки суспільства й держави, захисту прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб. В Україні її формування й розвиток почалися ще за існування колишнього СРСР, в часи так званої перебудови, коли стрімко почав розвиватися процес переходу державної форми власності в приватну. Слід зазначити, що дотепер в Україні дана діяльність не одержала достатнього правового оформлення.

Перехід економіки в Україні на ринкові відносини, розвиток підприємництва, трансформація відносин власності викликали розширення соціальної бази забезпечення безпеки фізичних і юридичних осіб. Клас приватних власників, став останнім часом найбільш частим об'єктом злочинних зазіхань, тому усвідомив нагальну потребу в залученні додаткових сил і засобів для захисту своїх прав і законних інтересів.

Потреба громадян і юридичних осіб у додатковому захисті приналежних їм майнових і немайнових прав виникла не на порожньому місці. Вона викликана тим, що перехід до ринкових відносин країн колишнього СРСР взагалі, і України, зокрема, викликав різке загострення криміногенної ситуації, зокрема, зростання злочинних зазіхань на життя, здоров'я й особисту недоторканність громадян.

Приходько, В.Г. Роль приватних детективних агентств у сфері захисту прав людини [Текст] / В.Г. Приходько ; наук. кер. В.А. Кройтор // Права людини в умовах сучасного державотворення: теоретичні і практичні аспекти: збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених (11-12 грудня 2009 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2009. - С. 264-266.